

Oponentský posudek k diplomové práci

„Kde sú hranice človeka?

Hľadanie autistickej subjektivity“

(Vedoucí práce: Doc. Mgr. Tereza Stöckelová, Ph.D.)

FHS UK

Vypracovala: Mgr. Edit Szénássy

22.1.2019

Předložená diplomová práce pojednává o bytí na autistickém spektru v kontextu specifických dětských heren. Je jasně strukturovaná a má promyšlený plán argumentace, proto nepovažuji za nutné podrobněji rozepsat její obsah. Jdu tedy rovnou k věci.

Nejdůležitější charakteristikou této diplomové práce je schopnost překvapit (či možná spíše zaskočit) čtenáře. Překvapení nespočívá primárně v konkrétních teoretických konceptech a analytických přístupech využitých autorkou pro uchopení empirických dat. Z konceptuálního hlediska se práce pohybuje na obdivuhodně širokém *spektru* od fenomenologie k ANT a určitě je třeba ocenit (a vzhledem k tomu, že se jedná o studentku na magisterské úrovni, možná i závidět) schopnost autorky dobře se orientovat v rozmanitých analytických směrech. Jelikož vedoucí diplomové práce je Tereza Stöckelová, není nikterak zvláštní ani fakt, že práce kulminuje v použití ANT, která podle diplomantky umožňuje nejkomplexněji pojmut celé *spektrum* dění v terénu. Mnohem významnější než lehkost, se kterou si autorka v nejlepším slova smyslu „pohrává“ s teorií, je až ohromující styl psaní diplomantky. Míra citlivosti, se kterou popisuje svoje postřehy, a její schopnost zkrotit slova tak, aby jí sloužila, jsou na úrovni, ze které jsem byla upřímně v šoku. Od začátku čtení jsem měla pocit, že mě diplomantka provádí strhující cestou, ze které jsem se vynořila jako *bytost* lépe uchopující (ne)bytí na autistickém spektru. Taktéž jsem získala možnost nahlédnout do vytváření subjektivity výjimečně citlivé a sebereflektivní antropoložky.

Mým úkolem je zde nejen chválit, ale vyslovit i kritiku či poskytnout návrhy pro vylepšení diplomové práce. Ty se nebudou vztahovat k teorii či k metodologii, a to z toho důvodu, že v práci žádnou zásadní chybu vztahující se k těmto oblastem nenacházím. Zážitek z čtení nezastíní ani řada překlepů či ne zcela přesné citace v bibliografické části. Diplomantce bych vytkla snad jen skutečnost, že o jinak poměrně kontroverzní metodě Son-Rise, kterou manželé Kaufmanovi vymysleli v sedmdesátých letech minulého století, poskytuje pouze minimální, až propagandistické informace (viz zejména příloha č. 1). Opomíná např. skutečnost, že zakladatelé programu po dlouhou dobu tvrdili, že díky této metodě se jim podařilo zcela vyléčit jejich společného syna z autismu. Další kontroverze programu spočívají i v nedostatečné evidenci o jeho schopnosti systematicky zlepšovat

interakční zdatnosti autistických dětí či v nejednotnosti až arbitrárnosti praktikování této metody v různých geo-politických kontextech.

Nemám pochybnosti o výjimečnosti práce, a to ne jen po etnografické, teoretické či koncepční stránce, ale i po stránce stylistické. Hodnotím ji na výbornou a těším se na přečtení dalších antropologických textů napsaných Lenkou Polčovou.

Edit Szénássy